

Процеси традиционалног оцењивања

Основе традиционалног начина оцењивања постигнућа ученика постављене су још у 16. веку. Прве почетке традиционалног оцењивања, како истиче Војислав Младеновић, треба тражити у школским прописима 16. века о држању испита (*examen*) после којих су марљиви ученици били нарочито истицани или похваљивани. У школском пропису *Саксонски школски рад* предвиђена је обавеза одржавања испита сваког полугодишта, а такође да се марљивим ученицима дају награде (земичке), док је за лоше ученике предвиђено кажњавање изрицањем опомена. У Витембергу су 1559. године, као обавезни, уведени *каџалози* и неке врсте сведочанства. У оквиру свих ових залагања за унапређивање оцењивања рада ученика постављају се и захтеви за свакодневно понављање "као најпоузданији испити за прелажење у старији разред" (Волф), затим увођење школских дневника у којима је било регистровано наставниково запажање о успеху, марљивост ученика, рад код куће, ученикове навике за рад у циљу - утврђивања бољих мерила за оцену напредовања ученика у школи (Штурм).

У језуитским школама налазимо облике систематског оцењивања које је везано за такмичење. Ученици су добијали одређено место на ранг скали према постигнутом успеху. Зависно од наставног успеха, најбољи су добијали награде, а најслабији ученици распоређивани су у тзв. "магареће клупе". Ранговање ученичких знања, које је први пут примењено у овим школама, имало је утицаја на касније нумеричко оцењивање, које се, у сво-

јим знатно измењеним облицима, задржало све до данас.

У 17. веку су у **Готи** уведени обавезни испити. Резултати рада ученика вредновани су у виду годишњих испитних табела са именима ученика и подацима о обдарености, напретку ученика у раду, учињеним изостанцима и слично. Ученицима су издавана сведочанства о постигнутом успеху на крају године. Разлике у постигнућима исказиване су ранговањем ученика који без грешке понове предавано градиво па до онога ученика који најлошије, са највећим бројем грешака, репродукује градиво.

Овакав систем вредновања, путем ранговања, претходио је нумеричком оцењивању са различитом бројчаном скалом. Он се почео све масовније уводити у школе у 18. и 19. веку.

Развојну фазу оцењивања, путем нумеричке скале, карактерише и настојање да се од глобалног, општег, постепено пређе на диференцирано оцењивање успеха ученика у оквиру појединих наставних предмета.

Прелазак са *глобалног* на *диференцирано* оцењивање условљен је диференцијом људског искуства и сазнања.

Диференцирано, нумеричко оцењивање није протекло без супротстављања. Тако, на пример, Хајнрих Песталоци је веома оштро критиковао овај систем оцењивања истичући да учитељ са љубављу *треба да помаже ученицима у њиховом развоју, у договору и сарадњи са родитељима, а не да се бави рачунањем њиховог успеха.*

*Предмет̄̄ вредновања у
историјској димензији развоја друштва*

Систем нумеричког оцењивања, и поред великих критика и залагања да се измени и осавремени - још увек је доминирајући, а, у великом броју школа, и једини начин вредновања рада. Ово се објашњава тиме што постоји несклад између убрзаног општег друштвеног прогреса и промена у самој школи, које су споре.

Вредновање на основама *усмено̄* и *писмено̄* испитивања, које потиче још из језуитских школа, са извесним доцнијим модификацијама и прилагођавањима, дуго је било, а и сада је у многим земљама, доминирајући начин оцењивања ученика. Разлоге, у извесној мери, треба тражити у једноставности примене овог система, у традиционално спором мењању школе и вредности у њој.